

تقييم تحصيلات التربية اللغوية والرياضيات في التعليم الابتدائي

كانون الثاني، 2018

يولي قسم أ للتعليم الابتدائي أهمية كبيرة لسيرورات التقييم والتعليم والمتابعة التي تدفع تحصيلات التلاميذ قُدماً، وذلك كجزء من عملية التعلّم في المدرسة.

إنّ آليات التقييم كثيرة ومتنوّعة، بما في ذلك الآليات التي تمّ تحضيرها من قِبَل المفتّش المركز¹ للغة العربيّة، والمفتّش المركز للرياضيات، بالتعاون مع قسم أ للتعليم الابتدائي؛ لكن حتّى نحصل على الفائدة المرجوة في أعقاب استخدام آليات التقييم المختلفة، ووفقاً للاحتياجات المنبثقة من نتائج التقييم التكويني/ الإجمالي، من المهمّ بناء خطط عمل عامّة/ لكلّ التلاميذ وتنفيذها من أجل دفعهم قُدماً، وكذلك بناء خطط عمل عينيّة، لدعم بعض التلاميذ، لتخطّي نقاط الضعف عندهم.

في مجال التربية اللغوية العربيّة:

ابتداءً من الصف الثالث وحتّى الصف السادس، تُرسل مهمّات تقييميّة من قِبَل المفتّشة المركزيّة، وقسم أ للتعليم الابتدائي على مرحلتين خلال العام: في الربع الثاني من العام وفي الربع الأخير من العام.

في مجال الرياضيات:

في الصف الثاني يتمّ إعطاء نموذج لنهاية العام، وابتداءً من الصف الثالث وحتّى الصف السادس، يتمّ إعطاء نماذج للتقييم من قِبَل المرشدين اللوائيين، بإشراف المفتّش المركز للرياضيات على مرحلتين خلال العام: في الربع الثاني من العام وفي الربع الأخير من العام.

فيما يلي آليات التقييم بحسب الصفوف في التربية اللغوية العربيّة والرياضيات:

¹ كتبت المادّة بصيغة المذكر وهي موجهة إلى الجنسين على حدّ سواء.

آليات التقييم في التربية اللغوية العربية والرياضيات

رياضيات			التربية اللغوية العربية			الصف
طريقة التوزيع	موعد التنفيذ	ماهية الآلية	طريقة التوزيع	موعد التنفيذ	ماهية الآلية	الصف
			يتمّ التوزيع على المدارس في شهر تشرين الأول	يتمّ تنفيذ الفحص على 4 مراحل على مدار العام: المرحلة الأولى: خلال شهري تشرين الثاني وكانون الأول الثانية: كانون الثاني الثالثة: شباط وأذار الرابعة: نيسان وأيار	فحص القراءة والكتابة للصف الأول: ويشمل فحص المهارات الأساسية في القراءة (صقيّ/ جماعيّ وفردّي) لمعرفة مدى تمكّن التلاميذ من أساسيات القراءة والكتابة. يحوي الفحص ثماني مهمّات: الوعي الصوتي، معرفة أصوات الحرف، قراءة مقاطع، قراءة كلمات، قراءة نصّ، كتابة كلمات، فهم المقروء وفهم المسموع.	الأول
يتمّ التوزيع بواسطة المرشدين المدرسيين. مركزو الرياضيات في المدارس التي لا تحصل على إرشاد يستطيعون الحصول على الملفات عن طريق المرشد اللوائي.	في نهاية العام	نماذج لامتحان لكلّ موضوع طاقم المفتش المركز * كلّ الصف	يتمّ التوزيع على المدارس في شهر تشرين الثاني	يتمّ تنفيذ الفحص على مرحلتين: المرحلة الأولى: خلال شهر تشرين الثاني المرحلة الثانية: خلال شهري شباط وأذار	فحص القراءة والكتابة للصف الثاني: وهو عبارة عن آلية تقييم متابعة لفحص القراءة والكتابة للصف الأول. يحوي الفحص (صقيّ/ جماعيّ وفردّي) تسع مهمّات: قراءة كلمات مألوفة، قراءة كلمات غير مألوفة، قراءة جهرية لنصّ، فهم المقروء في مستوى الجملة، كتابة كلمات، فهم المقروء لنصّ قصصي، فهم المقروء لنصّ إخباري، المعرفة اللغوية والتعبير الكتابي. كلّ الصف	الثاني

وزارة التربية والتعليم
الإدارة التربوية
قسم "أ" للتعليم الابتدائي

رياضيات			التربية اللغوية العربية			الصف
طريقة التوزيع	موعد التنفيذ	ماهية الآلية	طريقة التوزيع	موعد التنفيذ	ماهية الآلية	الصف
				في الربع الأخير من السنة (أيار - حزيران)	يمكن للمدرسة الاستعانة، بامتحان مقياس النجاعة والنماء الداخلي من مجمع الامتحانات في رامات على الشبكة العنكبوتية، وذلك للتقويم الإجمالي. كل الصف	
المعلمون المستكملون في الإطار المخصص للتعرف إلى الآلية وتنفيذها.	بداية الصف الثالث (أيلول - تشرين الأول)	فحص المنة- آلية تقييم لتشخيص نقاط القوة والصعوبات للتلاميذ الذين يظهرون صعوبة في الرياضيات. لمجموعة التلاميذ المستصعبين	يتم التوزيع بواسطة المرشدين اللوائيين**	في الربع الثاني (كانون الأول - شباط) وفي الربع الأخير (أيار - حزيران)	مهمتا تقييم أعدتا من قبل المفتشة المركزة وقسم أ للتعليم الابتدائي كل الصف	الثالث
بدأ في رامات تطوير آلية تقييم داخلية لبداية العام الدراسي مخصصة لجميع تلاميذ الصفوف الثلاثة						
يتم التوزيع بواسطة المرشدين المدرسيين. مركزو الرياضيات في المدارس التي لا تحصل على إرشاد يستطيعون الحصول على الملفات عن طريق المرشد اللوائي.	في الربع الثاني (كانون الأول - كانون الثاني) وفي الربع الأخير (أيار - حزيران)	نماذج لامتحان لكل موضوع طاقم المفتش المركز كل الصف	يتم التوزيع بواسطة المرشدين اللوائيين، وتحويل المهمة إلى المدارس مباشرة.	في الربع الثاني (كانون الأول - كانون الثاني) وفي الربع الأخير (أيار - حزيران)	مهمة تقييم رقمية، ومهمة تقييم ورقية أعدت كل مهمة من قبل المفتشة المركزة وقسم أ للتعليم الابتدائي. من الممكن اختيار نماذج من الامتحانات العالمية في فهم التنور القراني وفهم التنور القراني الإلكتروني للتدريب. (PIRLS) & (e-PIRLS) كل الصف	الرابع

وزارة التربية والتعليم
الإدارة التربوية
قسم "أ" للتعليم الابتدائي

رياضيات			التربية اللغوية العربية			الصف
طريقة التوزيع	موعد التنفيذ	ماهية الآلية	طريقة التوزيع	موعد التنفيذ	ماهية الآلية	الصف
يتم التوزيع بواسطة المرشدين المدرسين. مركزو الرياضيات في المدارس التي لا تحصل على إرشاد يستطيعون الحصول على الملفات عن طريق المرشد اللوائي.	في الربع الثاني (كانون الأول - كانون الثاني) وفي الربع الأخير (أيار - حزيران)	نماذج لامتحان لكل موضوع طاقم المفتش المركز كل الصف	يتم التوزيع بواسطة المرشدين اللوائيين، وتحويل المهمة إلى المدارس مباشرة.	4 مرات، ابتداءً من كانون الأول - آذار	ترسل وحدات تعليمية ومهام تنفيذية/ تقييمية من المفتشة المركزة وقسم أ للتعليم الابتدائي، ويمكن للمعلمين الاستعانة بامتحانات من مجمع راما. كل الصف	الخامس
راما	أيار	امتحان مقياس النجاعة والنماء داخلي أو خارجي كل الصف	راما	نيسان	امتحان مقياس النجاعة والنماء داخلي أو خارجي. كل الصف	
يتم التوزيع بواسطة المرشدين المدرسين. مركزو الرياضيات في المدارس التي لا تحصل على إرشاد يستطيعون الحصول على الملفات عن طريق المرشد اللوائي.	في الربع الثاني (كانون الأول - كانون الثاني) وفي الربع الأخير (أيار - حزيران)	نماذج لامتحان لكل موضوع طاقم المفتش المركز كل الصف	يتم التوزيع بواسطة المرشدين اللوائيين	في الربع الثاني (كانون الأول - كانون الثاني)	مهمة تقييم (تقييم تكويني) أعدت من قبل المفتشة المركزة وممثلين عن المرحلة فوق الابتدائية وقسم أ للتعليم الابتدائي. كل الصف	السادس
			يتم التوزيع بواسطة المرشدين اللوائيين	في الربع الأخير (أيار - حزيران)	مهمة تقييم إجمالي أعدت من قبل المفتشة المركزة وقسم أ للتعليم الابتدائي كل الصف	

*يتضمن منهج الرياضيات مواضيع تعليمية لكل فئة عمرية، ولكنها لا تلتزم نظاماً موحدًا في تعلم المواضيع. لذلك، يتم بناء النماذج حسب كل موضوع، وتشمل أسئلة من أنواع مختلفة ومستويات تفكير عالية والتي تتيح لكل مدرسة التأكد من تمكن تلاميذها في الموضوع المتعلم وفقاً لتسلسل التعليم المدرسي.

** لتجنب كشف الفحص قدر الإمكان.

נספח- חוזר מנכ"ל - מתוך חוזר מנכ"ל מאי 2016

"יודגש כי לשימוש תכופ במבחנים כתחליף לכלי הערכה אחרים, שלא למטרות החינוכיות המתאימות ולא בהתאמה לגיל הלומדים, עלולות להיות גם השלכות שאינן רצויות..."

הנחיות פדגוגיות וכללים לשימוש במבחנים בהתייחס לרמה המערכתית הבית-ספרית

(1) תכנית המבחנים הבית-ספרית תהיה חלק מתכנית העבודה וההערכה של בית הספר.

התכנית המערכתית תכלול את המרכיבים האלה:

- סוגי המידע שייאסף באמצעות המבחנים, תוך התייחסות למידע שייאסף באמצעות כלי הערכה אחרים
- המבחנים שיינתנו בכל אחד ממקצועות הלימוד (כדי שמספר המבחנים הניתנים בפרק זמן נתון לא יעלה על המפורט ב-4.4 להלן)
- המסקנות וההחלטות המתבססות על תוצאותיהם של המבחנים
- אופן הארגון של הנתונים
- אופן המשוב והדיווח לנמענים השונים
- הפעולות החינוכיות שיש לקיים בעקבות המבחנים.

(2) יש לתאם את מועדי המבחנים הפנימיים עם מועדי המבחנים החיצוניים כדי לא ליצור עומס יתר של מבחנים.

(3) מועדי המבחנים במחצית הראשונה בכל המקצועות יהיו ידועים כבר מתחילת שנת הלימודים, ולוח המבחנים יפורסם בפומבי. לוח המבחנים של המחצית השנייה יפורסם בתחילתה של מחצית זו. יחד עם זאת, יש לאפשר גמישות בהתאמת מועד הקיום של מבחנים הלכה למעשה לאור הצרכים הפדגוגיים המתעוררים ולשתף את התלמידים מבעוד מועד בשינויים.

(4) יש לשתף את ההורים במעקב אחר התקדמותו של התלמיד ואחר הישגיו. כחלק משיתוף זה יש לקיים ישיבת דיווח להורים במועדים קבועים מראש, פעמיים בשנה לפחות.

(5) יש לנהל תהליכים של הפקת תועלת מהמבחן הן לתכנון ההוראה והן ללמידה של התלמידים מניתוח הטעויות.

(6) אם בית הספר החליט לקיים מבחן קיץ (או משימת הערכה אחרת) לתלמיד, אין להשתמש בתוצאות כתנאי לעלייה לכיתה הבאה.

הכיתה	מבחנים פנימיים	מבחנים חיצוניים	השימוש בממצאים
א'	<ul style="list-style-type: none"> לא יתקיימו מבחנים פנימיים. יתקיים "מבדק קריאה וכתובה" ככלי עבודה למורה במהלך כל השנה. 	<ul style="list-style-type: none"> לא יתקיימו מבחנים חיצוניים. وزارة التربية والتعليم الإدارة التربوية قسم "أ" للتعليم الابتدائي 	<ul style="list-style-type: none"> הממצאים ישמשו בסיס לבניית תכנית הוראה-למידה אישית/כיתתית. הערכת התלמיד תבוסס רק על נתונים המתקבלים באמצעות כלי הערכה מגוונים.
ב'	<ul style="list-style-type: none"> בשפת אם (עברית/ערבית) יתקיימו משימת הערכה אחת ומיצ"ב פנימי. במתמטיקה יתקיימו עד שני מבחנים. לא יתקיימו מבחנים נוספים. 	<ul style="list-style-type: none"> לא יתקיימו מבחנים חיצוניים. 	<ul style="list-style-type: none"> הממצאים ישמשו בסיס לבניית תכנית הוראה-למידה אישית/כיתתית ולמשוב מילולי המקדם את הלמידה. הערכת התלמיד תתבסס בעיקר על נתונים המתקבלים באמצעות כלי הערכה מגוונים.
ג'	<ul style="list-style-type: none"> אפשר לקיים מבחנים בכל תחומי הדעת, בתנאי שבתקופה של 3 שבועות לא יהיה יותר ממבחן אחד. 	<ul style="list-style-type: none"> לא יתקיימו מבחנים חיצוניים. 	<ul style="list-style-type: none"> הממצאים ישמשו בסיס לבניית תכנית הוראה-למידה אישית/כיתתית ולמשוב מילולי המקדם את הלמידה. הערכת התלמיד תתבסס בעיקר על נתונים המתקבלים באמצעות כלי הערכה מגוונים.
ד'	<ul style="list-style-type: none"> אפשר לקיים מבחנים בכל תחומי הדעת, בתנאי שבתקופה של שבועיים לא יהיה יותר ממבחן אחד. 	<ul style="list-style-type: none"> לא יתקיימו מבחנים חיצוניים. 	<ul style="list-style-type: none"> הממצאים ישמשו בסיס לבניית תכנית הוראה-למידה אישית/כיתתית ולמשוב מילולי המקדם את הלמידה. הערכת התלמיד תתבסס בעיקר על נתונים המתקבלים באמצעות כלי הערכה מגוונים. במשוב לתלמיד אפשר לשלב ציונים מילוליים כגון "טוב מאוד", "טוב", "שולט היטב" וכד'

وزارة التربية والتعليم
الإدارة التربوية
قسم "أ" للتعليم الابتدائي

<ul style="list-style-type: none"> · הממצאים ישמשו בסיס לבניית תכנית הוראה-למידה אישית/כיתתית ולמשוב המקדם את הלמידה. · הערכת התלמיד תבטא איזון בין נתונים המתקבלים במבחנים לבין נתונים המתקבלים באמצעות כלי הערכה מגוונים אחרים. · במשוב לתלמיד אפשר לשלב גם ציונים מספריים. 	<p>לא יתקיימו מבחנים חיצוניים, למעט מבחני מיצ"ב בית-ספרי שיתקיימו בתדירות של פעם ב-3 שנים בשפת אם, במתמטיקה ובאנגלית + סקר אקלים וסביבה פדגוגית (סקר שיכלול גם היבטים של הטמעה של עקרונות הלמידה המשמעותית ואופני היישום שלה בתהליכי הוראה-למידה-הערכה).</p>	<ul style="list-style-type: none"> · בשפת אם (עברית/ערבית) ו/או במתמטיקה ו/או באנגלית יתקיים מבחן מיצ"ב פנימי לפי בחירת ביה"ס. · באנגלית יתקיים מבדק "הערכה של ראשית קריאה באנגלית". · אפשר לקיים מבחנים בכל תחומי הדעת, בתנאי שבתקופה של שבוע לא יהיה יותר ממבחן אחד. 	<p>ה'</p>
<ul style="list-style-type: none"> · הממצאים ישמשו בסיס לבניית תכנית הוראה-למידה אישית/כיתתית ולמשוב המקדם את הלמידה. · הערכת התלמיד תבטא איזון בין נתונים המתקבלים במבחנים לבין נתונים המתקבלים באמצעות כלי הערכה מגוונים אחרים. · במשוב לתלמיד אפשר לשלב גם ציונים מספריים. 	<p>לא יתקיימו מבחנים חיצוניים.</p>	<ul style="list-style-type: none"> · אפשר לקיים מבחנים בכל תחומי הדעת, בתנאי שבתקופה של שבוע לא יהיה יותר ממבחן אחד. · בחינוך הממלכתי-דתי בלבד יתקיים מבחן מסכם פנימי אחד בתורה ומבחן מסכם פנימי אחד בתושב"ע. 	<p>ו'</p>